TIPY

Za válečných dob

Je to volba, které by asi nikdo nechtěl čelit. Jánovi a Jarmile se konečně narodí vytoužené dítě. Všechno by tedy mělo být v pořádku, jenže… jenže se píše rok 1944, za tři týdny má vypuknout Slovenské národní povstání a novopečený otec není jen tak ledajaký Ján, ale brigádní generál Ján Golian, jenž se má postavit do čela boje proti nacistům. Manželé Golianovi proto řeší zásadní dilema: hrdinství, nebo rodina? Čest, nebo láska? Přítomnost, nebo hodně nejistá budoucnost? Historické životopisné drama o generálu Golianovi se příběhem slovenského národního hrdiny a dalších skutečných osob pouze inspiruje, nelze čekat dokumentární rekonstrukci, dovolena je i filmařská licence a ne vše musí být nutně podle skutečnosti. Přesto je to velmi silný příběh z nedávných dějin, který stojí za to si vyprávět. **David Lancz**

Generál Golian. Slovensko/Česko, 2026. Hrají v kinech.

Krásno v krabatině

Umění se odstěhovalo do Humpolce. To je slogan kulturní zóny 8mička v areálu bývalé textilky. Dbá na to, že Humpolec je na půli cesty mezi Prahou a Brnem, tudíž žádná periferie, a opírá se o mecenášství manželů Rýznerových, též sběratelů umění. Proto se tam platí symbolické vstupné 8 Kč a proto se tam pravidelně představují vybrané kousky sbírky. Nyní začala výstava Továrna na krásno. Když si v textu k ní přečtete, že sběratel je poutník putující zkrabatělým údolím divokých meandrů, můžete se vsadit, že to psal literát Miloš Doležal, vysočinský patriot, autor slova krabatina a neformální partner 8mičky. A když si přečtete jména vystavených výtvarníků, uznáte, že patří k tomu nejzajímavějšímu u nás: Boštík, Čapek, Diviš, Kolíbal, Medek, Nepraš, Plíšková, Reynek, Ságlová, Skrepl, Sýkora, Šíma, Štyrský, Toyen… **Zbyněk Petráček**

Továrna na krásno. 8mička, Humpolec. Do 31. 10. 2027.

Mahler podle Nelsonse

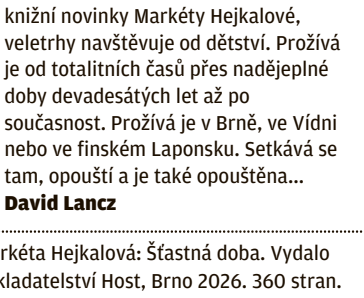

Rychlost, s jakou jeden z nejžádanějších dirigentů současnosti a držitel šesti cen Grammy Andris Nelsons nahrává, je obdivuhodná. Jen pro Deutsche Gammophon vydal v posledních letech komplety Šostakoviče, Mendelssohna, Brucknera a Richarda Strausse. K nim v pátek přibyla nahrávka všech symfonií Gustava Mahlera s Vídeňskou filharmonií. Kompletu předcházelo v květnu samostatné vydání Mahlerovy páté symfonie. Všechny symfonie jsou záznamy z koncertů pořádaných mezi lety 2018 až 2026. Jako videonahrávky byly již k dispozici i na streamovací platformě vydavatelství Stage+. Pro nás má tenhle komplet kouzlo i v tom, že jej můžeme porovnávat s interpretací České filharmonie se Semjonem Byčkovem. **Martin Zvěřina**

Gustav Mahler – The Symfonies, Wiener Philharmoniker, Andris Nelsons; Deutsche Grammophon 2026.

(Ne)tradiční žena

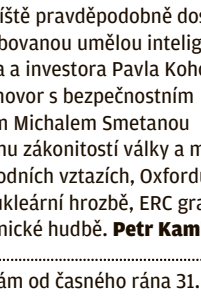

Fenomén takzvaných trad wives, žen hlásících se k tradičním rolím manželek a matek, se prosadil především na sociálních sítích v anglosaském světě. Není proto divu, že se dostal i do literatury. Pro některé influencerky je tradiční životní styl spíše pečlivě budovanou značkou než skutečností a za obrazem skromného života na venkově je pořádná porce služebnictva. Právě taková je i hrdinka románu Caro Claire Burkeové. Navíc její tchán chce kandidovat na amerického prezidenta, její manžel propadá konspiračním teoriím a ona sama se ocitne v době prvních amerických osadníků. Jak to dopadne? Kniha NEdávno je rozhodně zajímavá a nasvěcuje některé pozoruhodné fenomény (nejen) americké kultury. **Marek Hudema**

Caro Claire Burke: NEdávno. V překladu Martina Urbana vydalo nakladatelství Ikar 2026, 416 stran.

Na veletrhu

Veletrhy! Byli jste někdy na nějakém? Na místě, kde čas je zhuštěný a život pulzuje až příliš intenzivně, kde se protínají osudy celých generací, kde se střetávají životy cizích i blízkých lidí, míjejí se a někdy znovu nacházejí a jindy definitivně ztrácejí, protože co se na veletrhu nestihne v pravý okamžik, má tendenci až příliš často rychle zmizet. A Barbora, hrdinka knižní novinky Markéty Hejkalové, veletrhy navštěvuje od dětství. Prožívá je od totalitních časů přes nadějeplné doby devadesátých let až po současnost. Prožívá je v Brně, ve Vídni nebo ve finském Laponsku. Setkává se tam, opouští a je také opouštěna… **David Lancz**

Markéta Hejkalová: Šťastná doba. Vydalo nakladatelství Host, Brno 2026. 360 stran.

Stroje mění svět

Odvoláváme, co jsme slíbili, a neslibujeme, co jsme odvolali. Slíbili jsme vám „sebeobranu před umělou inteligencí“, respektive jak velké jazykové modely mění světové hospodářství, a místo toho jsme přinesli aktuální příběh k nadcházejícím volbám v Izraeli. Neomlouváme se – jednak věříme, že to bylo správné rozhodnutí, jednak o článek nepřijdete. Takže příště pravděpodobně dostanete nejen slibovanou umělou inteligenci od ekonoma a investora Pavla Kohouta, ale i rozhovor s bezpečnostním expertem Michalem Smetanou o výzkumu zákonitostí války a míru, mezinárodních vztazích, Oxfordu, nové knize, nukleární hrozbě, ERC grantu i elektronické hudbě. **Petr Kamberský**

K vašim rukám od časného rána 31. 10.